

OLAV

Bernt Eidsvig, s. 3

Tro og kirketilhørighet som nøkkel til
sameksistens?

Nguyen van Hien, s. 9

Katolisismens kår i Vietnam

Gunnel Vallquist, s. 12

Marguerite Yorcenar in memoriam

Om sør-afrikaneren Frank Chikane, s. 15

Hva vil det si å elske sine fiender?

Ti år med «Lov om svangerskapsavbrudd», s. 16

Ti år med alternativ til abort

Lett blanding, s. 20

Når vi blir gamle...

ST. OLAV

Trykker dere menings- ytringer?

Spørsmålet sto å lese i margin i et manuskript St. Olav fikk tilsendt for en tid siden, et manuskript som nettopp inneholdt en klar – og vettug – mening om en sak. Redaktøren, som i det daglige utgjør redaksjonen, og i kraft av sin stilling kan boltre seg relativt fritt i St. Olavs spalter, ble ærlig talt en smule perpleks over et slikt nølende innkast fra sidelinjen, og det av minst to grunner: Leser ikke folk de leserbrev som fra tid til annen finnes i bladets spalter? Og – tror folk at et punktum ved artikkelsslutt i St. Olav er likt et romersk «causa finita», altså «kroken på døren for videre debatt»?

Som leserne vil ha lagt merke til, hender det at vi bruker velvoksne typer til et solid «ekstra-punktum» ved artikkelsslutt, men det skjer av leservennlige, ikke dogmatiske grunner. Det signaliserer at her slutter teksten, noe nytt begynner på neste side, i neste spalte. Selvsagt kan det også ligge en anelse estetikk bak et slikt flerpunkts punktum: Det hender det gjør seg med litt «sverte» på en ellers nokså hvit side. Men altså: ikke noe dogmatisk ved et stort punktum i St. Olav.

Og ingen må la seg forlede til å tro at bladets lay-out med fortløpende tekst uten «fortsettelse følger side så og så», representerer en slags inkarnert motvilje mot enhver fortsettelse. Som f.eks. fortsettelse av en diskusjon eller en tankerekke ut over redaksjonens egen meningsradius eller fantasi! St. Olav nekter altså bestemt ethvert slektskap – legemlig såvel som åndelig – med årets firehundreåring kong Kristian Kvart, De vet han med de autoritære tilbøyeligheter og sin «vi-alene-vite-innstilling».

Tanker og meninger er felleseie – i den forstand at vi alle sammen har dem, men ikke alle meninger og tanker har vi sammen. Selv ikke de som deler tro, har det. Det ville også være uutholdelig ånds- og fantasiløst om så var!

St. Olav ønsker å være et blad med åpent sinn og åpne spalter, et motested både for tro og for meninger – og for meninger om troen. En god del av stoffet i bladet hører, teknisk sett, faktisk hjemme i kategorien inserater og meningsytringer, det vil si de er ikke «bestilt» av redaksjonen. At det innimellom faller i redaksjonens lodd å si nei til en meningsytring, kan i enkelte tilfeller være en del av ansvarssiden ved pressefriheten.

Selvsagt trykker St. Olav meningsytringer, både egne og andres – såpass katolsk er tidsskriftet.

Bernt Eidsvig:

TRO OG KIRKETILHØRIGHET SOM NØKKELE TIL SAMEKSISTENS?

3

Egentlig er tittelen til denne artikkelen meget lengre. Og egentlig er den heller ikke en artikkel, men et foredrag holdt under NORDKAT-møtet nylig på Mariaholm der representanter for Nordens pastoralråd og legmannsråd satte søkelyset på Kirkens (les: vårt felles) ansvar for og forhold til «de fremmede blant oss».

Vi har valgt å beholde den levende foredragsformen, ikke minst fordi *Bernt Eidsvig*, sogneprest i Bergen, i sitt daglige arbeid står midt oppi sitt «emne». Undertitlene er St. Olavs.

Originaltittelen? Trekk pusten dypt for her kommer den: «Kan den tro og kirketilhørighet nordiske og innflyttede katolikker har felles, være nøkkelen til sameksistens og tilhørighet i en ny, pluralistisk kultursammenheng?» Les trøstig videre og frykt ikke: fortsettelsen er meget enklere — til tross for at de problemer den beskjeftiger seg med, ikke er det!

Den oppgave jeg har fått, kan jeg ikke løse tilfredsstillende. En fyldestgjørende redegjørelse for de spørsmål som her er stillet, forutsetter en stor grad av sakkyndighet i fag hvor jeg ikke en gang er amatør. Dessuten foreligger det lite bakgrunnsmateriale og statistikk — for våre norske forhold, i det minste. Jeg lever imidlertid midt oppe i dette, men vil ikke påberope meg at jeg makter å tenke klart og lidenskapsløst om det — og håper at dere vil bære over med meg. Det er nå en gang usedvanlig besværlig å uttrykke klart noe som ikke er tenkt klart.

For nøyaktig to uker siden stod jeg her og skulle redegjøre for et tema nesten identisk med det dere har gitt meg. Da sa jeg at jeg har

vært henvist til å plukke skjell ved stranden og håpe at de var representative for dem som er i havet . . .

Ikke som før!

Derfor et par ord om stranden. Mitt arbeidssted er St. Pauls kirke i Bergen, og i norsk historie har Bergen alltid vært utadvendt og europeisk. Bergenserne regnet med rette Oslo for en kjedelig småby inntil hovedstaden forandret seg i dette århundre. Studier eller andre beskjeftigelser i Oslo ble omtalt som forvisning. Men her har briter, tyskere og hollendere virket siden byen ble grunnlagt — og har egentlig aldri vært fremmede. Et virkelig bergensk efternavn er da også nesten alltid utenlandsk.

Men byen er forandret i de siste ti-

femten år. Politiske omveltninger rundt om i verden har ført til at flere tusen asiater og latin-amerikanere har funnet et nytt hjem i Bergen, og nesten tusen til håper på positive svar fra norske myndigheter på ansøkinger om flyktningsstatus eller oppholdstillatelse av humanitære grunner.

Jeg kan knapt overdrive når jeg sier at ingen institusjon er så forandret som St. Pauls menighet pga. disse forhold. I Norge er ca. 50% av alle innvandrere katolikker. I Bergen har vi tre tusen katolikker. Av disse er 400 vietnamesere, minst 850 latin-amerikanere, 250 tamiler, knappe 200 polakker. Ingen av disse har bodd i Norge i mer enn 15 år. 65% av menigheten er døpt i utlandet.

Pavebrev om Lefèvbrev

I et brev for en tid siden til Troskongregasjonens formann, kardinal Ratzinger, ber paven om at forhandlingene for å komme til en ordning med den tradisjonellistiske erkebiskop Marcel Lefèvbrev og hans bevegelse må fortsette. Lefèvbrev nekter å godta viktige deler av Det annet Vatikan-konsils dekret. Hensikten med alle Kirkens bestrebelser i denne saken er «at Herrens bønn om enhet blant hans disipler

og følgesvenner må bli oppfylt,» skriver paven.

Storsteparten av pavens brev dreier seg ikke om stridsspørsmålene mellom Lefèvbrev og Vatikanet, men diskuterer i stedet konservative og progressive tendenser i Kirken etter Det 2. Vatikan-konsil. «Behovet for å skille det som på autentisk vis 'bygger opp' Kirken fra det som odelegger den, stiller for tiden særlige krav til vår tjeneste for hele det troende fellesskap,» heter det bl.a. i pavens brev. ORIGINS

Afrikas gjeld vil skape kaos

Presidenten i Zambia, Kenneth Kaunda, frykter økonomiske, politiske og sosiale sammenbrudd i Afrika dersom det ikke blir etablert en ny ramme for internasjonal handel og økonomisk samkvem. Kaunda sa dette på et ministermøte om gjeldskrisen i Organisasjonen for afrikansk enhet (OAU).

Gjeldskrisen har nå nådd alarmerende proporsjoner. All Afrikas fortjeneste på utenrikshandel spises nå opp av renter og

4

Internasjonalt sogn

Det sier seg selv at vi ikke har med et norsk sogn å gjøre. Hvis der finnes en katolisisme av norsk eller nordisk farve, er den selvklaart et minoritetsfenomen. Vi har med en kirke å gjøre som er internasjonal, av teologisk prinsipp, men også som et sosiologisk faktum. Jeg kan legge til at av de praktiserende er forholdstallet lavere blant de norsk-fødte enn blant innvandrerne.

Situasjonen i de andre større sogn i Norge er lignende om ikke identisk.

Den katolske kirke i Norge har siden den kom tilbake i første halvdel av det forrige århundre, vært europeisk mer enn norsk. Den har hatt store problemer med å finne uttrykk for den katolske tro som er overlevelsedyktige i vårt land. Fra-fallet har alltid vært stort, særlig i annen og tredje generasjon — noe mer for innvandrere enn for konvertitters familier. Allerede for 20 år siden påviste den nåværende biskop av Reykjavik, Al Jolson, at Norge den gang ville ha hatt over 200 000 katolikker dersom alle hadde oppfylt sine plikter som katolikker, latt sine barn døpe, undervist dem osv. Hva tallet ville ha vært i dag, vet jeg ikke. Den gang var det færre enn 10 000 registrerte katolikker.

Troverdig forkynnelse?

Det eneste vi imidlertid vet sikkert, er at vi mister fler enn vi beholder. Våre kirker er fullsatt, der døpes flere enn før, og ytre sett er alt

vakkert — våre kolleger i Statskirken misunner oss. Allikevel tror jeg vi forholder oss til et stort og alvorlig pastoralteologisk problem: *Forkynnelsen er ikke troverdig* for mange av våre egne.

Det har formodentlig to hovedårsaker: 1. De innflyttede katolikker har tradisjonelt integrert seg i det norske samfunn — bivirkningen er at de har beveget seg ut av sin kirke. 2. For de norskfødte har den katol-

St. Pauls kirke i Bergen tegnet av Goran Ohldiek.

avdrag, og det blir ingenting igjen for å holde de interne økonomier i gang. Selv ikke kreditorene i de vestlige land kan i lengden akseptere en slik situasjon, sier Kaunda.

Afrikas samlede utenlandsgjeld er i dag nesten 650 milliarder kroner, og den bare stiger, fordi rentebelastningen er større enn betalingsevnen. Dersom dagens utvikling fortsetter, vil Afrika skyldte resten av verden om lag 3500 milliarder kroner ved århundreskiftet.

NØP

OLSOK 1988 — MOKK FJELLGÅRD (4 mil fra Steinkjer)

Vi inviterer til årets samling i dagene 29—31. juli, med foredrag, bønn, meditasjon og sosialt samvær — og valfart til Stiklestad. Også i år vil vi rette oppmerksomheten mot Maria. Sogneprest Bernt Eidsvig og pater Arno Gerritsma OMF blir med. Sr. Marie Pettersen OP holder meditasjon. Pensjon ca kr 650 (hvorav kr 200 skal betales ved påmelding). Bankgiro 4200-59-67923. Påmelding (senest 20. juni) til Even Flood, Ilevollen 3 e, 7018 Trondheim, tlf 07-525353. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Marina Bleken, tlf 07-827714

ske kirke virket fremmed i forhold til samfunnet, og et stort antall av dem har ikke sett at verdien av å tilhøre Kirken er stor nok til at det rettferdiggjør forsakelsene. Å tilhøre en minoritet, tradisjonelt en meget miskjent minoritet, er ikke enkelt.

Og når jeg sier at forkynnelsen ikke har troverdighet overfor mange av våre katolikker, da setter jeg forkynnelsen lik hele Kirkens vidnesbyrd om Kristus, forvaltningen av sakramentene, katekese, karitativt arbeide etc. Forkynnensens anliggende er å nå alle som er katolikker i Norge, uansett nasjonal eller sproglig bakgrunn, på en *troverdlig* måte. Det vil blant annet si at de mange katolikker som nylig er kommet til landet, ikke i altfor lang tid må leve på den katolske medgift fra hjemlandet. En sunn kirke skal klare å tilføre alle sine medlemmer det de trenger for å leve som kristne, og det må bli litt mer enn sakramenter. Dessuten skal den rekke hånden ut mot dem som fjerner seg fra Kirken, og kalle tilbake de lunkne og frafalne. Makter vi dette, er forkynnelsen troverdig. I motsatt fall er vår forkynnelsen forfeilet, i større eller mindre grad.

Integrering?

Hva er våre uttalte mål pr. idag? Og da kan jeg bare antyde svar for Oslo Katolske Bispedømme. Politikken for integrering ble lagt opp den gang der var få innvandrere i forhold til i dag og da hovedsakelig fra Europa og Nord-Amerika, dvs. mennesker

med en kulturell bakgrunn som ikke var så forferdelig forskjellig fra den som allerede fantes blant katolikker i Norge. Man hadde som mål at de nye katolikker skulle gis et par års overbærenhet, og etter dette ventet man at de fant seg til rette. Og det gjorde mange — en del gjorde det ikke.

Men der er en stor forskjell på lav og høy vekst, et lite antall nye mennesker kan man faktisk integrere. De grupper som nå kommer, er langt større, og deres bakgrunn er så forskjellig fra den norske som vel tenkelig. Og bispedømmet har ikke lenger noen politikk. Man håper stadig og venter at de integreres; man tilbyr noe nasjonalsjelesorg uten en overordnet plan og målsetning. I Osloområdet har man hver søndag f.eks. minst to messer på engelsk og ingen restriksjoner. På polsk og vietnamesisk er tilbudet bevisst holdt dårligere, selvom efterspørselen er større. Jeg kan ikke se noen annen grunn til begrensningen enn at man er redd for at store grupper katolikker i praksis vil danne egne menigheter, og at Kirken som helhet blir fragmentert. Men frykt er en dårlig beveggrunn.

En rask og smertefri integrering av asiater og latinamerikanere vil jeg påstå er en umulighet. Og enda mer umulig blir det fordi det er et helt urimelig forhold mellom dem som skal integreres, og dem de skal integreres iblant. I noen menigheter opplever vi at flertallet av de praktiserende katolikker er ikke-européere som har vært i landet i maks. ti år. I

andre menigheter er denne gruppe jevnstor med den norske. Å ha integrering til noe som formodes å være katolisisme av nordisk farve som mål på kort tid, er ikke bare umulig, det er absurd.

Et nøkkelord —

Jeg skal forsøke å begrunne dette. *Sprog* er nøkkelordet. En vietnameser eller tamil kan lære seg god, norsk dagligtale på to år, særlig hvis han er ung. Dagligtale og religiøst sprog er imidlertid to vidt forskjellige ting. Ord og begreper brukes og tilegnes på en helt annen måte og meget langsommere i det religiøse sprog enn i dagligtalen. Det er faktisk ingen sjeldenhet at en person fra Det fjerne Østen kan forstå hvert ord i en norsk preken, men allikevel intet av det som er prekenens budskap. (Jeg vet at jeg i Bergen i beste fall blir forstått av 50% av menigheten. Resten mangler de sproglige forutsetninger, og hva gjør man med dem?)

Her må man begynne å treffe beslutninger, ikke ut fra ideologiske mål, men ut fra kunnskap. Vi skal prøve å anvende det vi vet.

Kirken er ikke en stillestående enhet. Den katolske kirkes selvoppfattelse er preget av at den beveger seg i forhold til tid og sted. Jesus lover at Den Hellige Ånd, talsmannen, skal veilede den til hele sannheten — og det forutsetter at den vokser med tiden, og ikke at den skal bevare en kirkemodell fra et bestemt sted til en bestemt tid. Misjonsbefalingen legger en dimensjon til: All

Til Polen og Salzburg i sommer?

Det danske AC (*Academicum Catholicum*) planlegger også i år en reise (startsted København) til de katolske høyskoleleiker i Salzburg: Årets tema er «Gud skapte mennesket som mann og kvinne». Reisen, som finner sted fra 22. juli til 7. august, omfatter også en uke i Polen og koster DKR. 2.100 – oppholdet i Salzburg kommer i tillegg. Mulighet for gratis opphold for studenter da AC råder over

en del friplasser. Det er også mulig bare å være med på høyskoleuken, da koster reisen DKR. 1.000 + liggevogn.

Man trenger slett ikke være medlem i AC for å melde seg til turen. Det man imidlertid trenger, er rimelig gode tysk-kunnskaper og reiselyst. Interesserte bes melde seg – snarest mulig – til Kaspar Kallan, Jægersborgvej 38, 2800 Lyngby, Danmark, så blir program og påmeldingsblankett tilsendt.

Armensk patriark skriver til Gorbatsjov

Patriarken for den armensk-ortodokse kirke har appellert til Michail Gorbatsjov om å hjelpe til å løse konflikten i det selvstendige Berg-Karabach hvor det hovedsakelig bor armenere. Drap og plyndringer av religiøse bygninger hører til dagens orden, heter det bl.a. i henvendelsen som ble sendt ut i armensk radio i Paris for en tid siden.

6

verden. Evangeliet vokser ikke bare i tidsdimensjonen, men også etter hvert som den sprer seg. Vel har vi en hellig romersk og katolsk kirke, men den er gudskjetakk ikke identisk verden over. Kirken må uttrykke sitt på budskap på det sted hvor den virker i den tid hvor den virker. Ingenting er mer fortvilet enn katolikker som avsporer fra dette. Fenomenet Lefèvbre skulle illustrere.

Men vi har fenomenet rikt representert i våre egne menigheter også, og da tenker jeg ikke på en ideologisk reaksjon, men på de katolikker som ikke har noe valg. De som aldri hører forkynnelse på et sprog de kan forstå, som ikke har anledning til å skrifte, er mennesker som står stille i forhold til den kirke de tilhører. Deres katolske begreper er preget av hjemlandet som det var da de forlot det. De nås ikke av liturgi, katekese eller preken, de har ikke forutsetninger for å følge opp. Hittil har vi til dels moralisert over dem som forlanger å bli betjent av prester som de kan forstå, eller vi har beundret de fromme mennesker som søndag etter søndag kommer til Kirken og finner tilflukt i rosenkransen under en messe de ikke forstår, eller vi har trukket på skuldrene av dem som blir borte.

Morsmålet må med

Dette er naturligvis ikke godt nok. Vi må sørge for at forkynnelsen kan nå dem, ellers vil vi miste store deler av dem, dessuten vil de leve i et åndelig vakuüm, og det er utillatelig.

Hvordan kan de nås? Der er bare ett svar på det: Gjennom en utbygget nasjonalsjelesorg, gjennom regelmessige messer, rekolleksjonsdager og katekese på morsmålet. Og det på et vis som blir et bindeledd til menighetene. Det absolutte onde vil være en fragmentering, at menighetene blir oppstykket i forskjellige sproggrupper, og at det blir formalisert. Nasjonalsjelesorgens mål skal være det motsatte. Dette vil ta tid og kreve investeringer, ikke minst i de menn som skal ha hovedansvaret.

En parentes: I Bergen var den «norske» del av menigheten meget skeptisk til messer og katekese på nasjonalsproget. Vi måtte overbevise om at det måtte til, og nå har vi regelmessig messer på vietnamesisk, tamil, spansk, polsk og engelsk, sjeldnere på fransk – og vi har bevisst holdt fast ved en del latin i høymessen. Resultatet er oppmuntrende, men det vil være tidkrevende å bygge opp norsk som felles messesprog.

Jeg har nevnt noen grupper som vil oppleve vanskeligheter i sitt forhold til Kirken, fordi den ikke synes å kunne nå dem med sin forkynnelse til tross for at de gjerne vil være en del av den.

En del mennesker er vi aldri kommet i kontakt med. Det gjelder f.eks. et flertall av de latin-amerikanere som kom til landet inntil for tre-fire år siden. De tok aldri kontakt med Kirken, med unntagelse av noen som gjorde det i desperasjon og fortrinnsvis for å få hjelp til et eller annet. De hadde hatt et vanskelig

forhold til Kirken hjemme og identifiserte den med politiske regimer som de hadde rømt ifra. Der er tydeligvis skjedd forandringer, og de som nu kommer, er langt mer nyanisert og søker messen, men de kommer nesten utelukkende dersom de får den på spansk. Vi registrerte ifjor 450 spansk-talende etter at vi gav dem messe på spansk. Av interesse er det sikkert at det var vår vietnamesiske prest som gjorde seg umaken ved å lære sproget, og han har siden hatt et stort og krevende apostolat blant dem. Polakkene synes å følge det samme mønster.

Areligiøsitet og fremmedgjøring

En god del av innvandrene såvel som våre norsk-fødte katolikker synes å være i stand til å foreta en uheldig tilpasning til det norske samfunn, dvs. til den dominerende almenreligiøsitet. I et land hvor kirkesøkningen er under to prosent, skal det initiativ til for å praktisere som katolikk. Enhver av oss har opplevet å se familier og enkeltpersoner komme sjeldnere og sjeldnere til messen for så å forsvinne helt. Det er fortvilet, kanskje særlig for de norske av disse – og de er mange – for det er de som skulle motta de nye katolikker, og vise dem at det er mulig å leve som katolikker i et land som er protestantisk eller areligiøst. Forkynnelsen har sluttet å nå frem.

Der er imidlertid også et vanskelig og til dels ondt fenomen, som best kan kalles fremmedgjøring. Om dette skal jeg tale i antydninger, og, jeg hadde nær sagt, jeg håper å ta

Patriarken krever at man finner frem til en løsning på problemene i overensstemmelse med den sovjetiske forfatningsparagrafer om selvbestemmelsesrett etter demokratiske prinsipper. Samtidig betoner han at armenerne er lojale overfor Sovjetunionen og forbundet med det russiske folk i urokkelig vennskap.

KATOLSK ORIENTERING

Klart katolsk ja til innvandrerne

Slik lod overskriften på den pressemelding som ble sendt ut etter NORDKAT-konferansen på Mariaholm. I pressemeldingen heter det bl.a. at man er bekymret over den lange tiden asylsøkerne må gjennomgå for deres sak avgjøres. Det heter videre at gjennom Caritas, den katolske kirkes hjelpeorganisasjon, vil katolikkene prøve å nå frem til asylsøkerne og arbeide for å fremme deres sak.

Av praktiske tiltak som kan være til støtte for innvandrerne i katolske menigheter og for nyankomne asylsøkere, nevnes bl.a.

- flere messer på polsk, spansk, tamil og engelsk;
- skrifilesning på flere språk under søndagens høymesse;
- registrering og oppsøking av asylsøkere.

Sognepresten i Bergen, Bernt Eidsvig: En sunn kirke skal klare å tilføre alle sine medlemmer det de trenger for å leve som kristne... dessuten skal den rekke hånden ut mot dem som fjerner seg fra Kirken, og kalle tilbake de lunkne og de frafalne. Makter vi det, er vår forkynnelse troverdig. I motsatt fall er vår forkynnelse forfeilet, i større eller mindre grad.

feil. Menigheten har i det ytre, det vil si i aktiviteter, messeforsamling osv. forandret seg svært i løpet av de siste få år. Tidligere stabile enheter er blitt radikalt forandret. Der finnes folk

som sier at de ikke trives i messen lenger fordi de ikke «kjenner noen», og fordi «alle er utlendinger». Jeg tror det er flere som tenker dette enn som sier det, særlig blant de uregel-

messige kirkegjengere. Bildet forandrer seg for raskt for dem. Resultatet blir at de føler seg uten holdepunkter og forsvinner. Stedfortredende argumentasjon følger ofte. De synes f.eks. plutselig å se mer av Gud i naturen enn i Kirken, eller det er blitt for lite eller for meget latin, eller barna vil av uforklarlige grunner ikke i messen.

Den gang menighetene var små, kunne denne halvaktive gruppe bli nådd av en prest som hadde tid til å besøke sin menighet. Det har han sjelden anledning til i dag.

En annen frustrasjon har med geistligheten å gjøre – presten er ofte det eneste en ny katolikk gjenkjenner. Og katolske prester i Norge er en usedvanlig heterogen gruppe. Ikke bare i forhold til Asia og Latin-Amerika er forestillinger om autoritet, en prests verdighet og rolle forskjellig – men de varierer også innen Europa. I Norge må man vinne respekt, selv ikke en prest får den i kraft av sin ordinasjon av norske.

Våre innvandrere må venne seg til én samarbeidsform og omgangsform i det norske samfunn, en helt annen i Kirken som ikke er norsk, og ofte har et svakt norsk element. Mindre enn 1/5 av geistligheten er norsk – og for de norske prester kan det by på problemer å arbeide med utenlandske kolleger, over- og underordnede i eget land. Jeg taler av erfaring.

Tilbake til åpningsspørsmålet: Er vi troverdige?

Norske vietnamesere på pilegrimsferd til Roma

Vel 200 vietnamesere som er bosatt i Norge, drar på pilegrimsferd til Roma i anledning saligkåringen av 117 vietnamesiske martyrer i Peterskirken den 19. juni, opplyser pater Francis Hai ved Det vietnamesiske pastoralsenter i Oslo. Biskop Gerhard Schwenzer blir også med på ferden, likeså en tallrik kontingent vietnamesere bosatt i Danmark.

Kirken på Cuba

Den cubanske regjering har gitt 20 utenlandske katolske prester innreise- og arbeidstillatelse. Dette betyr en viktig støtte for kirken. Landet har bare 110 katolske prester, 214 medlemmer av ordenssamfunn og 82 legbrødre. Nitti prosent av befolkningen er katolikker.

KATOLSK ORIENTERING

Paven til økumenisk andakt i Roskilde Domkirke

Paven har med takk mottatt en innbydelse fra de danske lutherske biskoper — til å delta i en liturgisk andakt i Roskilde Domkirke under sitt besøk i Danmark i juni neste år. KATOLSK ORIENTERING

8 KATOLISISMENS KÅR I VIETNAM

— Den 19. juni i år blir 117 vietnamesiske martyrer saligkåret av pave Johannes Paul II i Peterskirken i Roma, og det synes naturlig å benytte denne anledningen til å gi mine norske trosfeller et lite innblikk i den katolske kirkes historie i mitt hjemland, skriver *Nguyen van Hien* i denne artikkelen. Han har selv fått føle hva det kan koste å være katolikk i Vietnam: I 1979 så han seg nødt til å flykte — i en overfylt båt, som så mange andre — og ble «plukket opp» av et norsk tankskip. Etter noen måneder i Singapore kom han til Norge. I sitt hjemland arbeidet han i bank — i dag er han norsk bankfunksjonær og bor med sin familie på Kolsås utenfor Oslo.

Langt borte — i det fjerne Østen — ligger et langt og smalt land, omtrent på størrelse med Norge, — med om-

En familie foran domkirken i Saigon.

lag 60 millioner innbyggere. Fra India ble buddhismen innført hit på 200-tallet før Kristus. Vietnamesere brakte imidlertid med seg den kinesiske mahayanabuddhisme, som sammen med elementer fra taoisme, konfusianisme og lokal fedredyrkelse kan sies å utgjøre tradisjonell vietnamesisk religion.

I Sør-Vietnam er antallet av aktive buddhister anslått til ca. fem millioner, videre ca. to millioner tilhengere av den synkretistiske religiøse bevegelse Caodaisme og ca. halvannen million tilhengere av den buddhistiske sekten Hoa Hao. Khmerminoriteten (Kampuchea) er Therevada-buddhister, og de forskjellige folkegrupper i fjell-områdene har for det meste sine egne stammereligioner.

Romersk-katolsk kristendom i Vietnam

Ifølge forskjellige katolske kilder ble Romerkirken opprettet i Vietnam

ved begynnelsen av 1500-tallet og etterhvert utbredt. De første misjonærer var franske, spanske og enkelte japanske prester. Katolsk misjon ble forsterket under det franske styre, Midt- og Nord-Vietnam var under fransk protektorat fra 1883, Sør-Vietnam var fransk koloni fra 1867 og fram til slutten av annen verdenskrig.

Misjonærene og de nye konvertitene hadde allerede fra begynnelsen store vanskeligheter med landets myndigheter, og forfølgelsene varte i tre århundrer. Dette skjedde under forskjellige, — meget mektige, — vietnamesiske keisere. I denne lange perioden ble de kristne enten fengslet eller forvist. Kirkens og de troendes eiendeler ble konfiskert av myndighetene, — landsbyer ble tilintetgjort. Misjonærer og tusenvis av troende ble torturert.

Bakgrunnen for disse brutale forfølgelser var at de vietnamesiske keisere og ledere var fanatiske tilhen-

Åpen konflikt mellom kirke og stat i Peru

Lovforslaget som vil legalisere sterilisering som svangerskapsforebyggende middel, betegnes av den katolske bispekonferansen i Peru som et alvorlig angrep på menneskeverdet.

Forslaget ble lansert mindre enn tre uker før pavebesøket i Peru i mai, og mange betegner derfor lovforslaget som en fornærmelse mot paven. Bispekonfe-

ransen motsatte seg sterkt regjeringens familjepolitikk. Biskopen av Chimbote, Luis Bambaren, understreker at loven ikke bare er umoralsk, men også i strid med statsforfatningen. Sekretæren i bispekonferansen, Augusto Vargas Alzamora, sier at Kirken ikke vil tillate at troen blir trampet på. Han sier videre at de har tatt saken opp med Vatikanet, og at det ikke er akseptabelt å skamfere en legemiddel dersom det ikke kan påvises en sykdom på

den. Sterilisering er både umenneskelig og ulovlig, mener han.

Regjeringen og Kirken har fort «krig» om steriliseringsforslaget i over et år. Av mangel på brukbar sosial- og utdannelsepolitikk, velger regjeringen «den letteste veien» ved å lansere sterilisering som løsning på problemene. NOP

av Nguyen van Hien

gere av lokale og tradisjonelle kulturformer. Fremmedhat var utbredt, og katolisismen ble derfor betraktet som en «fremmed doktrine» eller som en «fordervelig troslære» som kunne være skadelig og derfor måtte tilintetgjøres. Til tross for barbariske forfølgelser gjennom mer enn tre hundre år, og til tross for at kristne måtte «gå i dekning», økte antallet konvertitter.

Blant ofrene i denne perioden var de 117 kristne som pavestolen ved fire anledninger, — fra 1900 til 1951, — har anerkjent som martyrer: 8 biskoper, 50 geistlige, 17 prestestudenter og 42 legfolk. Ti var franskmenn, elleve spaniere, 96 vietnamesere. At de nå blir kanonisert, er en historisk begivenhet til glede for Romerkirken i alminnelighet og for den katolske kirke i Vietnam i særdeleshet.

Alle mine landsmenn av god vilje, i fedrelandet som i utlandet, føler dyp taknemlighet overfor de utenlandske misjonærer som ofret sin tid og sitt liv for å innføre katolisismen i vårt hjemland. Historien har vist at de alltid — på tross av stadig livsfare — var ivrige i sitt arbeid for å fullføre den misjon Gud hadde gitt dem.

Den nåværende situasjon for katolisismen i Vietnam

Den tragiske forfølgelsen var så å si over ved slutten av 1800-tallet. Antallet katolikker har siden stadig økt, takket være den gunstige og stabile situasjon. Nord-Vietnam hadde i 1954 ca. en million to hundre tusen katolikker, hvorav ca. 67 prosent

Rosenkransbønn på domkirketrappen i Hanoi.

flyktet til Sør-Vietnam. Det skjedde etter at den franske fjellfestningen «Dien Bien Phu» falt etter angrep fra Ho Chi Minh's styrker i 1954.

I henhold til Genève-avtalen ble Vietnam delt i to langs den 17. breddegrad: nordover under kommunistregimet, sørover under nasjonalistisk styre. Befolkningen i de to områdene skulle av egen fri vilje kunne velge styreform. I løpet av to måneder etter at våpenhvileavtalen var trådt i kraft, flyktet ca. en million vietnamesere fra Nord- til Sør-Vietnam, under FN's beskyttelse. I 1973 hadde Sør-Vietnam ca. en million åtte hundre tusen katolikker og ca. to hundre tusen protestanter.

Den første vietnamesiske biskop ble vigslat av Pius XI i 1933. Tre vietnamesiske biskoper befinner seg nå i utlandet. Ifølge kardinal J. M. Trinh Van Can's brev til Johannes Paul II, datert november 85, var daværende antall katolikker ca. seks millioner, dvs. ti prosent av befolkningen. Det vietnamesiske katolske hierarki omfatter nå én kardinal, 41 biskoper, 25 bispedømmer og 1.570 menigheter.

Fra utenlandske aviser og fra personer som nylig er kommet fra Vietnam, har man fått vite at storparten av befolkningen, særlig katolikker og medlemmer av andre religiøse bevegelser, fortsatt har store vanskeligheter. Kommunistiske ledere hev-

Valfart til saligkåring i Roma

23. oktober blir det røde og hvite flagg og dansk jubel i Peterskirken i Roma. Da blir Niels Stensen, dansk vitenskapsmann som ble katolsk biskop av Mecklenburg-Schwerin, saligkåret, og ikke mindre enn 700 dansker – ikke bare katolikker – reiser til Roma for å feire begivenheten, leser vi i *Vårt Land*: Det er Lisa Wade som har hatt en samtale med Kaspar Kallan, formann i det danske Niels Stensen-utvalget, om saligkåringen.

I tillegg til danskene regnes det med at vel 4.000 tyskere kommer til Roma. Nordtyske katolikker regner nemlig Niels Stensen som «sin» siden hans bispedomme strakte seg så langt vest som til Hamburg og Hannover. Den tredje gruppen blir trolig Firenze-innbyggere som er stolte over at Niels Stensen opplevde sin åndelige omveltning i deres by.

Paven betrakter saligkåringen av Niels Stensen som en opptakt til sitt besøk i de nordiske land i 1988, skriver Vårt Land.

Da Hitler ville okkupere Vatikanet . . .

Av en nylig utgitt bok om «Pius XII, Hitler og Mussolini» (skrevet av G. A. Garboldi) fremgår det at Hitler i 1943 hadde planer om å okkupere Vatikanet og bortføre paven som fange til Tyskland eller Lichtenstein.

10

Til tross for trakassier er kirkene alltid fulle som på dette bildet fra domkirken i Hanoi.

der at katolikker er skadelige for regimet, at biskoper, prester og de troende er imperialismens redskap, motstandere av kommunismen, alltid antirevolusjonære, og at det derfor er meget vanskelig å få dem til å innordne seg i det kommunistiske samfunn. Kort sagt mener man at katolisismen i Vietnam representerer en motstandsgruppe som bør tilintetgjøres.

I 1945 forkynte Ho Chi Minh følgende: «De som ikke går med i den samme bevegelse og ideologi som oss, dvs. kommunismen, er våre fiender som partiet må likvidere for enhver pris. Alle tilgjengelige midler som kan bidra til at vi når vårt mål,

er av det gode, selv om de måtte være umenneskelige.» Disse ordene har mange vietnamesere fått erfare som hard virkelighet.

I den kommunistiske grunnlov proklamert av Ho Chi Minh i 1946 heter det riktignok at religionsfrihet og menneskerettigheter blir garantert av myndighetene, og at alle former for rasisme er forbudt ved lov. Men erfaringen viser at ord og gjerninger ikke alltid stemmer overens. Ho Chi Minhs etterfølgere begynte etterhvert å eliminere folk som ikke vil innordne seg i det kommunistiske samfunnssystem. Fortsatt blir katolikker forfulgt på forskjellig vis: fri-

hetsberøvelse, konfiskering av kirkeleg eiendom, fengsel, trusler . . .

Det er bare tre aviser å få kjøpt i Vietnam, og alle tre er partiaviser. Befolkningens virksomhet er under sterk kontroll av myndighetene. Det er f.eks. forbudt å lytte til utenlandske radiostasjoner som «BBC», «Voice of America» og «Veritas», Vatikanets radiostasjon på Filippinene, som sender til land i det fjerne Østen.

For å kunne skille den vietnamesiske katolske kirke fra Vatikanet, har det kommunistiske parti opprettet såkalte «Patriotiske prestebevegelser», dirigert fra Hanoi, og mange biskoper, spesielt erkebiskop Dien, har protestert sterkt mot myndighetenes virksomhet.

Men «mennesket spør, Gud rår». Tross kommunistenes forsøk på å nedbryte den katolske kirke ved stadig å preke ateisme, er Vietnams katolikker sterkt knyttet til sin kirke. Det viser at de fortsatt vil følge mønstret fra sine forfedre martyrene for å kunne bevare sin religiøse tro.

Hva med fremtiden?

Over 30 år levde Vietnams befolkning under krigens åk. Tross store økonomiske vanskeligheter – og andre problemer – ønsket ingen å forlate sitt fedreland før 1975. Hvorfor er nå flere hundre tusen vietnamesere, – anslått til ca. en million – spredt rundt i hele verden? De fleste innbyggere i Sør-Vietnam vil gjerne flykte videre, selv om de vet at

Etterrettingsagenter som fikk kjennskap til planen, ville sørge for at paven ble flyttet fra Vatikanet til et skjulested sør for Roma. Pius XII nektet imidlertid å gå med på flytteplanen og skal ha uttalt: «Det er Guds vilje at jeg fortsatt blir sittende på St. Peters trone, jeg vil ikke flytte!»

CATHOLIC HERALD

Vatikanet – og Roma – i pengeknipe

Ordenssamfunn i den katolske kirke har bidratt med 240.000 dollar for å hjelpe Vatikanet ut av en vanskelig økonomisk situasjon. Samtidig er det antydning fra ordenssamfunnenes side at tjenestemenn

ved Den hellige stol bør leve enklere, og at overflodige stillinger bør inndras.

Pavens eget bispedømme, byen Roma, har nå pådratt seg en gjeld som svarer til 67 millioner norske kroner. Det fører til at byggeprosjekter for femti sokn må legges til side – i det minste for to år.

CATHOLIC HERALD

Fra langfredagsfeiringen i domkirken i Ho-Chi-Minh-byen: Jesus legges i graven.

det er vanskelig, ja nesten umulig for mange. Flere tusen flyktninger har omkommet på havet . . .

Flere regjeringer rundt om i verden regner med at de vietnamesiske lederne, etter alle krigsårene, vil kunne klare å gjenoppbygge landet, og enkelte europeiske land har derfor hjulpet – og hjelper fortsatt – på forskjellige måter. Det er imidlertid min oppfatning at det aldri kan oppnås fred i Indo-Kina så lenge Hanoi fortsatt får hjelp fra andre land. Situasjonen i Vietnam, Kam-

puchea og andre naboland blir bare mørkere og mer tragisk. Menneskekjærlighet står ikke høyt i kurs hos Ho Chi Minh's ateistiske etterfølgere.

Jeg vet hvor vondt det er ikke å kunne hjelpe når man gjerne vil. Det eneste vi kan gjøre, er å holde håpet levende: at det skal bli bedre! Gud har ikke skapt menneskene for at de skal gjøre hverandre vondt.

Måtte Gud på forbønn av jomfru Maria – og av 117 martyrer i Vietnam – fri vietnameserne fra all ond undertrykkelse.

Innvandrere lønnsom samfunnsøkonomi?

Det foreligger klare indikasjoner på at det er lønnsomt for det norske samfunn å ta imot flyktninger og asylsøkere. Man kan ikke slå dette fast med full sikkerhet, men indikasjonene er så sterke at det må være naturlig at staten selv gjennomfører en grundig utredning om saken. Det er hovedkonklusjonen i en utredning som holdningskampanjen «Ja til et fargerikt fellesskap» har fått utført, heter det i pressemeldingen om saken.

Hovedmannen bak utredningen, Hans Henrik Ramm, sier at hovedelementet i analysen er en gjennomgang av hvordan man kan vente at den gruppen som ble innvilget asyl eller oppholdstillatelse på humanitært grunnlag i 1986, vil påvirke statens, fylkenes og kommunenes inntekter og utgifter gjennom en 15-årsperiode. Analysen viser at samfunnets utgifter de første par årene vil kunne være tilbakebetalt i det 10. året, deretter blir det økonomisk «gevinst».

I tillegg må man regne positive samfunnsøkonomiske virkninger på andre måter, heter det i rapporten. En stikkprøve foretatt blant asylsøkere registrert hos Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS) tyder på at voksne asylsøkere har et meget høyt utdanningsnivå: gjennomsnittlig mer enn 12 år. Å «produsere» en person med 12 års utdanning i Norge anslås forsiktig til ca. kr. 330.000. Gjennomsnittskostnaden ved mottak i 1986 var ca. kr. 180.000.

Utredningen viser at det synes like viktig å motta asylsøkere som å motta kvoteflyktninger (via FNs høykommissariat for flyktninger). Asylsøkerne bidrar med kompetanse gjennom sitt høye utdanningsnivå. Kvoteflyktninger, særlig fra Vietnam, er yngre og vil derfor påvirke befolkningsstrukturen mest i positiv retning.

Ekte homofili kan ikke avvises

– Det er misbruk av Bibelen å late som om den taler om homofili. Det gjør den ikke. Noen få steder taler den derimot om homofile handlinger – utført av heterofile. Kirken må avvise slik valgt homofili. Men legningen, den ekte homofilien, kan man ikke straffe bort. Vi har ingen rett til å nekte en gruppe mennesker en moral, sa professor Jacob Jervell i et møte for en tid siden i Homofil/lesbisk studentgruppe ved Universitetet i Oslo. Moralsk og juridisk

er det ingenting i veien for å etablere mulighet for juridisk bindende samliv mellom homofile, mente Jervell.

– Det er totalt meningsløst å si at man aksepterer den homofiles legning, men ikke homofil praksis. Det betyr egentlig at man sier nei til begge deler – man kan ikke reservere seg mot en del av menneskelivet og likevel hevde at man aksepterer hele mennesket, sa Jervell. VÅRT LAND

Apropos AIDS

I en artikkel i Vatikanets avis «L'Osservatore Romano» blir de kristne minnet om å vise medfølelse med dem som er rammet av Aids – og selv vise trofasthet i ekte-skapet. Kirken mener at den – ut fra et moralsk synspunkt – ikke kan gå inn for kondomer eller andre befruktningshindrende midler. CATHOLIC HERALD

12

Marguerite Yourcenar in memoriam

Den franske forfatterinnen *Marguerite Yourcenar*, som døde for en tid siden, vil trolig være kjent for mange av St. Olavs lesere. Hennes novellesamling «Som strømmende vann» ble utgitt i Norge for tre år siden, og allerede i 1953 fikk vi på norsk «Hadrians memoarer», bare et par år etter at «Mémoires d'Hadrien» så dagens lys. «Det ypperste i Yourcenar's produksjon» er Gunnel Vallquists karakteristikk av dette verket, som står særlig sentralt i denne artikkelen. – I 1980 ble Marguerite Yourcenar – som den første kvinne – valgt inn i Det franske akademi.

I mitt eksemplar av «Mémoires d'Hadrien» står en dedikasjon fra Marguerite Yourcenar's hånd: Felicitas, Humanitas, Libertas. Keiserens valgsprog gir uttrykk for et livsprogram som gjerne kunne gjelde forfatterinnen selv, hennes eget verk. Maksimen kan tillempes like bra på det personlige plan som på det politiske. Samfunnets mål er et lykkelig fellesskap der de menneskelige rettigheter forvares i frihet – en utopi vi aldri må miste av syne hvor bedrøvelig det enn måtte se ut når alle mørkets krefter samvirker til det verste. Menneskelivet blir først verdig og verd å leve når den frigjorte personlighet har nådd en balanse mellom livsglede og medmenneskelighet. Denne balansen tar det hele livet – i heldigste fall – å oppnå og bevare.

Identifikasjon og symbiose

Om denne kamp handler, kan man si, Marguerite Yourcenar's forfatter-skap, fremfor alt og tydeligst i de to store romanene «Hadrians memoarer» og «Visdommens natt». Man nøler med å kalle «Hadrians memoarer» en roman, så nøye som Yourcenar følger keiserens historiske person, like til det å assimilere hans kultur og dannelse, lese de bøker han må ha lest, sette seg inn i de filosofiske verker som lå til grunn for hans vurderinger, besøke de steder han besøkte. Men hun stanser ikke ved dette, men lever seg inn i hans situasjon, lytter til hans indre stemme, skriver etter hans diktat.

Hvordan denne prosessen kommer i gang, har hun fortalt: «Jeg tror man må la seg totalt impregnere av et emne, helt til det vokser opp av

jorden som en rikelig vannet plante.» Men foruten å la seg invadere av emnet, av den person man vil skildre, og innen man lykkes med det, gjelder det å gjøre sitt indre fritt for alt som er ens eget private, rydde bort idéer og erfaringer – lage «tabula rasa». Dermed har Marguerite Yourcenar gjort bruk av østerlandske metoder som *zen*: å holde oppmerksomheten festet på ingenting eller på ett eneste punkt i en tilstand av total våkenhet. Slik kan det overfladiske tankestoffet synke vekk og det dypere tre frem i dagen. Slik kan det egne jeg – som stenger og står i veien – vike plassen for en ny skikkelse. Hvis dette lykkes, inntrer en symbiose-tilstand, – ikke slik at forfatteren «er» den han skriver om, eller denne «er» forfatteren, men slik at «den person man har skapt, får sin næring av ens substans», som hun uttrykker det.

I tre år levde Marguerite Yourcenar i en slik symbiose med keiser Hadrian, i den grad at hun i blant kunne «kjenne at han løy og la ham gjøre det.» Hun har fortalt hvordan hun en iskald vinterdag hjemme på Mount Desert Island levde seg inn i Hadrians døds-kamp i juliheten i Baiae: «Jeg forsøkte å følge med like til den siste vannslurken, det siste illebefinnendet, det siste bildet. Nå gjenstår det bare for keiseren å dø.» Yourcenars Hadrian er en av de romanskikkelser som er blitt en stadig følgesvenn, en skikkelse leseren tross alle ytre ulikheter identifiserer seg med i fremgang og tilbakeslag, i

Catholic Herald-jubileum

At den engelske katolske ukeavis «Catholic Herald» fylte hundre år i mars måned, gikk ikke upåaktet hen. Dronning Elisabeth sendte varme hilsener, og statsministeren, Margaret Thatcher, uttalte at «stemmen til Catholic Herald – og dens religiøse innflytelse – er like nødvendig i vårt samfunn i dag som for hundre år siden.»

CATHOLIC HERALD

Katolsk kritikk mot Haitis president

Den katolske presten Jean Bertrand Aristide, som leder den såkalte folkets kirke på Haiti, har kommet med skarp kritikk av landets nye president, Leslie Manigat. I en radiosending beskyldte Aristide presidenten for å ville innføre diktatur. Kampen om demokratiet må derfor

styrkes. I fremtiden vil haitianerne ikke mere gå tomhendte på gaten, truet presten.

Manigat har lovet befolkningen religionsfrihet, men oppfordrer kirkene til å anerkjenne statens overherredomme.

KATOLSK ORIENTERING

av Gunnel Vallquist

hans overbevisninger og tvil, styrke og svakhet, i hans kjærlighet, aldring og død.

Komplementære skikkelser

Boken om Hadrian kom ut i 1951, da visjonen om en verdensfred etter to ødeleggende kriger ennå var levende, og man håpet at De forente nasjoner skulle kunne sikre en slik verdensfred. Det var et klima som kunne gi inspirasjon til skildringen av den Pax Romana som Hadrian med hell forsøkte å befeste. Den andre store romanen, «Visdommens natt», forelå femten år senere, femten år med bitter nåtidserfaring. Håpet om en ordnet, fredelig verden fantes ikke lenger. Marguerite Yourcenar begynte å skrive sin bok i det skjebnesvangre året 1956, året for Suezkrisen og Budapestoppøret. Den utkom i 1968, studentoppørernes år. Hovedpersonen, Zenon, er likesom keiseren en stor intellektuell begavelse i besiddelse av sin tids kultur, men av et helt annet temperament. Han er skeptiker og søkende, men fremfor alt en opprører mot alle institusjoner. Han går sin egen vei, har sine egne idealer, tenker fritt og prøver seg frem, følger sin egen samvittighet. Han er et typisk renessansemenneske, lege og humanist, med en livsanskuelse preget både av religion og vitenskap, der alkymien spiller sin rolle. Så får han da også dele skjebne med utallige andre fritenkere i denne tiden i et Mellom-Europa som slites mellom katolsk og protestantisk fanatisme.

Hadrian og Zenon står der som

Marguerite Yourcenar (1903–1987) ble født i Bryssel; moren var belgisk, faren fransk. Hun har bodd det meste av sitt liv utenfor hjemlandet. I noen år underviste hun i fransk litteratur ved et college i New York. Senere slo hun seg ned på Mount Desert Island på den amerikanske østkysten. I 1980 ble hun som første kvinne innvalgt i Det franske akademi.

komplementære poler. Den første er, har forfatterinnen sagt, et solmenneske, den andre et nattmenneske. Hun ville aldri ha akseptert den tanke at de skulle representere to halvdelar av henne selv – slike identifikasjoner arbeidet hun ikke med – men like sikkert er det at de på mange måter gir uttrykk for den livsvisdom hun var kommet frem til. Det gjelder ikke minst den greske arven som både Hadrian og renessansen har røtter tilbake til.

Globalt kultursyn

Marguerite Yourcenar hadde tilegnet seg usedvanlig omfattende kunnskaper. Hun hadde satt seg inn i de amerikanske urinnvåneres og neger-

slavenes kultur, tro og etikk, så vel som i buddhisme, taoisme og tantrisme. Men Grekenland var hennes åndelige fedreland og forble et fast referansepunkt – spesielt i sin egenkap av forbindelsesledd mellom vest og øst. Hadrian, romersk keiser, var spanier av fødsel og gresk i hele sin innstilling, – han inkarnerer nettopp det globale kultursyn som Marguerite Yourcenar gjorde til sitt. Jeg kan da heller ikke la være å se boken om ham som det sentrale og det ypperste i hennes produksjon. Her møter vi hennes stil i sin modne fullendelse, med lødighet og klang av det klassiske romerspråk, med en både mektig og finstemt språkmelodi, som havets dønninger – enestående i sin harmoni av klarhet og kraft.

Den første og eneste gang jeg traff Marguerite Yourcenar – det var nettopp i sammenheng med at min oversettelse av «Hadrianus minnen» kom ut – ble jeg slått av hennes kongelige, for ikke å si keiserlige fremtoning. Naturligvis fantes det hos meg forutsetninger for en slik reaksjon. Jeg var tilbøyelig til å se Hadrian i henne fordi jeg selv hadde levd en tid i symbiose med den keiseren hun hadde skapt. Men det var også nærliggende å tenke at hun selv under sitt langvarige arbeide med romanen hadde krøpet inn under skinnet på sin hovedperson. Marguerite Yourcenar har i stil og fremtoning kunnet gi inntrykk av kjøligheit, avstand, overlegenhet. Og visst eide hun en overlegen intelligens og

Gaver undergraver Afrika

Økonomisk hjelp og gaver fra nord blir i økende grad brukt til å splitte og utnytte Afrikas menneskelige og økonomiske ressurser. Denne kraftsalven kommer fra Mosi Kisare i forsknings- og utviklingsavdelingen i Det all-afrikanske kirkerådet.

Hjelpen, som skal være ment som et middel for å hjelpe det afrikanske konti-

neniet ut av de økonomiske og sosiale problemene, resulterer i stedet i økning av rikdommen i nord, sier Kisare.

Særlig er kirkerådet bekymret over den tiltagende privatisering som følger i kjølvannet av hjelpetiltak fra vestlige land. USAID, som finansierer store hjelpetiltak i hele Afrika, bruker i stor grad privatisering som middel i utviklingshjelpen, sier Kisare.

Han hevder også at den jevne pengestrømmen fra utlandet fører til lite nyttenking og fantasi i de afrikanske administrasjonene.

For å unngå denne type misbruk av Afrikas ressurser, bør kirken opparbeide seg kunnskap om de sosiale og økonomiske prosessene som har betydning for kontinentet, avslutter Kisare. NØP

en overlegen dannelse, visst var det viktig for henne å holde avstand til massemediens verden og lignende foreteelser i tiden. Men hvor lite «overmenneske» hun var, det kan man overbevise seg om i intervjuboken «Les yeux ouverts» (1980) der hennes svar på konsise spørsmål iblant utformes som mini-essayer, iblant som aforismer. Der får man innblikk ikke bare i hennes produksjon og idéverden, men også i hennes daglige liv på den nordamerikanske øy, hennes fortrolighet med den stedlige befolkning, såvel som hennes dype engasjement i spørsmål som angår planetens skjebne. «Jeg stenger aldri noe, ikke engang min dør.» Den stod alltid åpen for hennes tallrike venner i alle aldre. Respekt for hvert enkelt menneske var en grunnholdning hos henne, men også respekt for dyrene, dyrene som ikke eier noe annet enn sitt liv, som vi så ofte tankeløst berøver dem, – respekt for hele skapningen, den natur vi har fått i gave, og som må beskyttes mot vår rovdrift. Hun levde ingenlunde i et elfenbenstårn, men tok del i kampen for de verdier hun trodde på.

Fremragende tids- og miljøskildrer
«Hadrians memoarer», «Visdommens natt», «Les yeux ouverts» er vel de tre av hennes arbeider som har gitt meg mest. Derfor har jeg heller valgt å dvele ved dem enn å berøre hennes produksjon i sin helhet: novellene, dramatikken, de tidlige romanene, tolkningene av gresk poesi og av negro spirituals, boken

om Mishima. Men den ufullendte memoartrilogien må også fremheves. I de to første delene, «Fromme minner» og «Dokumenter fra Nord-Frankrike», følger hun først sin mors og deretter sin fars slekt så langt tilbake hun kan, og gjenkaller også det miljø, den kultur som omgav hver generasjon. Her, som i begge de store romanene, viser hun seg som en fremragende tids- og miljøskildrer. Hennes skikkelser får liv ikke minst gjennom den bakgrunn, de omgivelser hun skaper omkring dem, og som er et produkt like meget av grundig forskning som av innlevelsessevne. Helt uforglemmelig er det bildet hun fremmaner av kystlandskapet ved Nordsjøen i tidenes morgen, når havet og sanden brer seg ut i urørt majestet, når ingen olje tilsøler havet og ingen røk forpester atmosfæren; om vinteren viser sneen ingen andre spor enn etter hover, poter og klør, – «en verden renere og mer guddommelig enn den hvor mennesker plager mennesker.»

Tredje del er ikke utkommet. Kanskje ble den ikke engang fullført: Marguerite Yourcenar hadde en inngrodd motvilje mot å tale om seg selv. Vår tids dyrkelse av egen personlighet var noe hun ikke kunne forstå, heller ikke den overdrevne interesse for forfatterens person. «Det publikum som søker personlige betroelser i en forfatters bok, er et publikum som ikke kan lese». Dessuten kjenner forfatteren sine skikkelser ut og inn, opplever dem fra be-

gynnelse til slutt – men sitt eget liv, sine egne motiver ser man ikke like klart. Derfor nølte hun foran oppgaven. Slik hun hadde planlagt trilogiens tredje del, med den Rimbaudinspirerte tittel «Quoi, L'Eternité», skulle den begynne 1903, ved forfatterinnens fødsel, men var beregnet å slutte med år 1929, – altså et meget restriktivt program. Hvor langt den ble gjort ferdig, gjenstår å se.

Stort humanistisk livsverk

Om sin død talte Marguerite Yourcenar i «Les yeux ouverts», og noen av hennes ord ble bokens tittel. Hun sa at hun ønsket å dø ved full bevissthet, som Hadrian «med åpne øyne» – «for ikke å gå glipp av den siste erfaring». Kanskje, sier hun, stiger noen erindringsbilder opp «og tar hånd om en, som engler.» Kanskje minnet om vårens fioler i Connecticut, Flanderns strender omgitt av havets urtidsbrusen, Kap Sunion i solnedgangen, et morgenritt i Segesta på stenete stier duftende av timian, et trekk av ville svaner som flyr mot nord . . . Hvilke bilder som enn fulgte henne på den siste ferden, – vi står igjen med den store fresken hun malte med sitt verk, av menneskelig kultur, menneskelig higen, menneskelig lykke og menneskelig lidelse. Et stort humanistisk livsverk.

Ingen kur for kjærligheten

Den kanadiske artisten Leonard Cohen var nylig i Norge og holdt konsert i Oslo Konserthus. I sin anmeldelse i *Vårt Land* av konserten skriver Tom Erik Hverven bl.a.: — Mange artister lærer seg innovde fraser for å tekkes sitt publikum. Ikke én tilhører i salen kunne tvile på at Cohen beveger seg milevidt fra det innovde og utvendige. Den jødiske mannen fra Canada spilte på et utrolig vidt spekter... Allerede etter tre låter overrasket Cohen

publikum med en merkelig introduksjon: — Jeg tenker ofte på Jesus Kristus, da han hang på korset. Han ropte ut «Eli, Eli lemá sabakhtáni» i sin nød. Jeg tror også han tenkte «there ain't no cure for love — det er ingen kur for kjærligheten». Noen blant publikum lo og visste ikke riktig hvordan de skulle reagere. Men kanskje noe falt på plass da han kom ut i teksten, som lyder «it's written in the scriptures, it's written there in blood — there ain't no cure for love.»

Kirke åpner farmasøytisk industri-anlegg

Den katolske kirke i Ghana åpner nå et millionanlegg for produksjon av legemidler i hovedstaden Accra.

Det er ventet at fabrikken skal avhjelpe den kaotiske distribusjon av legemidler som lenge har preget dette vest-afrikanske landet. NØP

Hva vil det si å elske sine fiender?

15

Om sørafrikaneren Frank Chikane

Dagens verden har ikke overflod på store kristne personligheter, skriver Per Voksø i en artikkel i Kirke og Kultur, om en av de virkelig store: Frank Chikane. Da den 36 år gamle pinsevenn i fjor ble valgt til generalsekretær i Det sørafrikanske kirkeråd (tidligere ledet av Desmond Tutu), hadde han i et år vært i dekning etter å ha sloppet ut av fengslet for femte gang.

Han vokste opp i en av de karismatiske kirkene med sterk hvit dominans. Chikane ønsket å studere teologi, men fargede hadde ikke adgang til presteseminar i hans kirkesamfunn. I stedet for å forlate sin kirke låner han da bøker fra seminaret, sitter hjemme og studerer, tar sin eksamen, blir ordinert og får en menighet i Soveto.

Ingen rolig prestetjeneste, skriver Voksø, for Chikane stilte spørsmålet om hva Bibelen egentlig fortalte om menneskenes forhold, og han ville ikke «åndeliggjøre» svarene han fant. Det ble bråk av det, i kirken og ute på gatene. Chikane ble arrestert, satt i fengsel, løslatt, arrestert igjen, fem fengselsopphold i løpet av fem år. En gang ble han torturert i to døgn før de slapp ham ut, mer død enn levende. To dager etter ble huset hvor han og hans familie bodde, brent ned så å si over hodene deres...

Etter de første arrestasjoner brøt kirkeledelsen med ham, og han ble suspendert. Likevel holdt han fast på sitt medlemskap og gikk til gudstjeneste, selv da han oppdaget at han som hadde ledet torturen, var diakon i det samme kirkesamfunn.

Da startet Frank Chikane «Institutt for kontekstuell teologi», som prøver å hjelpe prester til å komme til rette teologisk med den situasjon de svarte kristne befinner seg i. De er undertrykte, de blir arrestert, deres barn blir skutt, men undertrykkerne er også kristne, og de støttes av store kristne nasjoner. Hva er Bibelens og teologiens svar på en slik absurd situasjon? Noen av svarene finnes i det allerede berømte Kairos-dokumentet, som ikke minst er preget av Frank Chikane og hans tanker...

Han går i sin kirke, forteller Voksø, og prøver å forstå de kristne som slår hans barn — samtidig som han bekjemper dem. «De er våre fiender, og Jesus har påbudt oss å elske dem. Men hva vil det si å elske våre fiender? Det må også være å konfrontere dem med sannheten. Guds kjærlighet er og må være konfronterende i møtet med synd og ondskap.»

Så blir da Frank Chikane valgt til generalsekretær i Kirkerådet, som tross mange indre spenninger er det samlende organ for kirkenes motstand mot apartheid — og for hjelp til undertrykkelsens ofre. Rådet spenner vidt, men pinsevennen Chi-

kane har ingen problemer med det. Da han lå i dekning og ikke kunne vise seg offentlig, var eneste stedet hvor han kunne gå til nattverd, hos noen katolske paterer som holdt privatmesse.

Han har ingen illusjoner om fremtiden. Frank Chikane vet at kampen vil bli lang og hard, og at hans eget liv vil være i fare. Men han utviser en selvfølgelig sinnsro... «Jeg har måttet erkjenne at vi antakelig ikke vil få vår frihet uten at vi er villige til å gå korsets vei. Ja, det synes som vi bare gjennom vår død kan 'gjenoppstå' til et nytt og rettferdig samfunn.»

Hva bærer ham så oppe? Kan han fremdeles tro på en nådig Gud? «Hvis jeg ikke hadde den troen, ville jeg forlenget ha fortvilt, ja, jeg ville ikke vært i live.»

Forsinket prevensjon?

«På det sykehuset hvor jeg arbeider, blir det gjort et svangerskapsavbrudd for hver 2. til 3. fødsel på fødeavdelingen (1450 svangerskapsavbrudd – 3560 fødsler pr. år). Svangerskapsavbrudd er nå suverent det hyppigste operative inngrepet på sykehuset og legger beslag på tid og plass i konkurranse med andre operasjoner i en tid da ressursene stadig knappes im.» skriver Ulf Slungaard i Aftenposten.

«Fri abort var vel opprinnelig tenkt som

en hjelp til vanskeligstilte kvinner (slippe canossagang i legenemnder). Med ca. 15.000 reservasjonsløse svangerskapsavbrudd i Norge hvert år er dette etterhvert blitt en slags forsinket prevensjon, og det kan neppe ha vært lovens intensjon. Ikke tror jeg at Katti Anker Møller og andre som gikk i bresjen for fri abort, hadde tenkt seg at inngrepet skulle få et slikt omfang. Noe rett må han vel ha, denne Nessa-presten som har trampet slik i klaveret.»

Folk hiver seg på alle slags bølger

«For å finne ut hva slags tid vi lever i, kan vi undersøke hva slags ord som er blitt borte for oss. I dag er det ikke lenger noen som snakker om ydmykhet og arbedighet for livet. Ungene har ikke anelse om hva det betyr.»

Det er Ole Paus, ikke ukjent visesanger og forfatter, som uttaler dette i en samtale med Arbeiderbladet. «Vi er inne i en uhyggelig utvikling. Om ti år blir kidnapp-

1978 var året da vi fikk ny abortlov her i landet – «loven om fri abort» som den så greit kalles. Det var også året da det første kriesenter for kvinner så dagens lys, og organisasjonen AAN, *Alternativ til abort Norge*, åpnet sitt første rådgivningskontor for vanskeligstilte gravide som et nytt middel i abortkampen.

AAN, som på mange måter representerte taperne i kampen mot den nye abortloven, valgte å ta den nye loven på ordet. Der heter det nemlig bl.a. at «kvinnen har krav på råd for selv å kunne treffe det endelige valg.» Og det råd AAN satser på, og som hverken dengang eller nå synes å stå øverst på listen i det offentlige rådgivningssystem, er: Det finnes hjelp til å si ja til livet.

I ti år har AAN – ut fra stor idealisme og små midler – gitt slik hjelp. Grunnpillarene i arbeidet er ifølge statuttene: å arbeide for vern av det ufødt liv; å veilede gravide kvinner om alternativer til abort; å gi praktisk og medmenneskelig støtte til å fullføre svangerskapet og dra omsorg for barnet. Ikke fordømmelse eller løftet pekefinger, altså, men realistisk innblikk i valgmuligheter og støtteapparat – formidlet gjennom nær medmenneskelig kontakt.

Erfaringene fra disse årene og tanker om fremtiden er samlet i jubileumsskriftet «Det var ikke planlagt» som nettopp er utkommet på Ansgar Forlag. Interessant lesning,

til dels opprørende, men også gledelig. Både tørre (les avslørende) tall og tilbakeblikk, innsyn og ettertanke trenges sårt i abortdebatten her hjemme. Her skal bare noen av de mange ting som slo denne anmelder under lesningen tas frem – til dels avslørende detaljer og opplysende irrganger.

Kloke ord

Først noen sitater til å få forstand av. «Ordet rådgivning (om AANs virksomhet) er i seg selv misvisende. Ofte består rådgivning i å ikke gi konkrete råd, men konkretisere for kvinnen de alternative løsninger som foreligger. Målet for rådgivningen kan defineres slik: At kvinnen ut fra bredest mulig grunnlag fatter en be-

TI ÅR MED

slutning som hun dypest sett innestår for. En slik rådgivning vil gi kvinnen mulighet til å oppleve valget som sitt eget, noe som igjen frigjør ressurser i henne til å ta ansvar og handle i forhold til beslutningen . . . Rådgiver må gjennom samtale(r) hjelpe henne til å skille ut de problemer hun må leve med, og det hun kan gjøre noe med. Erfaringer viser at kvinner aldri kan 'glemme' sin graviditet gjennom en rask abort . . . Rikholdig litteratur viser at kvaliteten av beslutningsprosessen angående abort eller ei, er av meget stor betydning for hvordan man senere lever med sitt valg.» Rådgivningen er «livssynsøytral», men «ikke verdinøytral»: ordet «alternativ til abort» viser verdiforankringen.

Trang fødsel

Så litt historikk som sier noe om vindretning og ditto styrke i abortdebatten. Den første søknad fra AAN om økonomisk støtte fra Helsedepartementet ble avslått, leser vi. Begrunnelsen var bl.a. at man antok at «det ikke var bruk for oss» fordi det i Oslo fantes 27 sosialkontorer og 6 familievernkontorer. En noe underlig begrunnelse siden regjeringen selv i en nær samtidig Stortingsproposisjon ga uttrykk for at «de fleste (sosial)kontorer er likevel neppe godt nok rustet til å ta seg av de vanskelige oppgavene som arbeidet på dette feltet innebærer». Enda underligere blir avslaget, heter det i jubileumsboken, når man i ettertid leser Sosialdepartementets evaluering av hvordan tilskuddsordningen «Hjelpetiltak for vanskeligstilte gra-

ping og psykoterapi våre vanligste former for sosial omgang.

Jeg tror ikke det finnes noen generasjon som har surret mer enn vår. Folk hiver seg på alle slags holger. Noen blir buddhister og andre blir joggere. Selv er jeg ikke den som har surret minst.

Vi har fått en ny generasjon av barn uten fedre. Så har vi en generasjon av fedre uten barn. Til gjengjeld har vi fått forferdelig mange tanter og onkler . . .»

Kvinnens plass i Kirken

De katolske biskopene i USA forbereder et større dokument om kvinnenes rolle i Kirken, et første utkast ble sendt ut til høring nylig. I dokumentet fremmer biskopene forslag om å gi kvinnene større ansvar, samtidig som det hevdes at kvinnenes adgang til presteembedet «ikke har nødvendig teologisk grunnlag».

Dokumentet, som heter «Deltager i frelsens mysterium – et pastoralt svar på kvinnenes bekymringer i kirke og sam-

funn», er blitt til i løpet av de siste fem årene. Utgangspunktet var å vurdere om kvinnene hadde de samme muligheter og ble behandlet på samme måte som menn innen Kirken. Svaret bygger delvis på utsagn fra 75.000 kvinner. Blant konklusjonene heter det at man må fjerne alle fordommer om kvinnens rolle i Kirken, og det blir oppfordret til å se nærmere på mulighetene for om kvinnene kan få adgang til diakon-embedet. NØP

ALTERNATIV TIL ABORT

17

vide og mødre» har virket, nemlig slett ikke i forhold til hensikten.

Et annet punkt i avslaget: De prinsipper kontorets virksomhet bygget på, syntes «uforenlig med de forutsetninger Stortinget hadde lagt til grunn for bevilgninger fra denne posten.» Det siste skurrer ikke så lite for Helsedirektoratet hadde selv presisert at «tiltak som tar sikte på å gi informasjon og hjelp til vanskeligstilte gravide og mødre, og opplysningsarbeid som kan gi de helt unge og ugifte innsikt i samlivsspørsmål og prevensjon, vil bli prioritert.» Litt av en kalldusj å få på selve stiftelsesdagen – det var *da* brevet kom! «Tiltak» betød noe annet for Helsedirektoratet enn for AAN, og AANs forslag til tiltak var tydeligvis for provoserende – i året da provosert abort ble «fri» her i landet! Men ikke bare da: «Det slutter ikke å forbause at mange blir provosert av et godt fungerende rådgivningsarbeid for gravide i en vanskelig situasjon,» lyder en av de bitre erfaringer i bokens innledningskapitel.

Penger ble det likevel, etterhvert, men økonomien har hele tiden vært et smertensbarn, avhengig til dels av politiske konstellasjoner. I parentes bemerket: Bokens redaktører har utesket de politiske partiers mening om AANs arbeid og høster uforbeholden støtte fra nesten alle hold, bare Sosialistisk Vestreparti er skeptisk. («De kan ikke ha forstått oss riktig,» lød det fra redaktørhold under pressekonferansen i forbindelse med lanseringen av jubileumsboken).

Fra «Det var ikke planlagt»:

AAN's verdigrunnlag er utledet av Lejeune-erklæringen, som er laget av den franske arvelighetsforskeren Lejeune i Paris. Den har fått tilslutning av 120.000 leger verden over.

Lejeune-erklæringen lyder:

Under hele sin utvikling er fosteret et levende individ. Det er på en avgjørende måte forskjellig fra moren, som beskytter det og gir det næring. Fra befruktningen til alderdommen er det det samme individ som vokser, modnes og til slutt dør. Det er utstyrt med egenskaper som gjør det forskjellig fra alle andre mennesker, og kan derfor ikke erstattes. Legekunsten skal tjene og beskytte det levende individ fra umfangelsen til en naturlig død. Pasienten har krav på absolutt respekt, uavhengig av alder, sykdom eller hvilken svakhet han eller hun måtte lide av.

Når legen står overfor nod skapt av tragiske forhold, er det hans plikt å gjøre alt som står i hans makt for å hjelpe både moren og barnet. Det strider derfor mot en leges oppgave å avbryte et svangerskap for å løse sosiale, økonomiske, moralske eller arvemessige problemer.

(St. Olav nr. 6 – 1985 inneholdt et intervju med Jérôme Lejeune, hentet fra det danske «Tidens Tegn»).

Ikke bruk for, stod det i det første avslaget om økonomisk støtte. Siden starten i 1978 har 2.937 klienter brukt AANs rådgivningskontorer, og i de siste tre årene har antallet klienter økt betydelig. AAN har nå kontorer i fem byer i tillegg til «startstedet» Oslo, ytterligere tre er planlagt. I fjor oppsøkte 1400 kvinner et AAN-kontor. Det tilsvarer sånn omtrent en tiendedel av det årlige antall provoserte aborter her i landet. Statistikken viser at godt over halvparten av AANs klienter velger å fullføre svangerskapet, at prosentatsen har vært svakt stigende de siste år.

Talende tall

En spørreundersøkelse viser at 65% av AANs «brukere» er blitt oppmerksomme på AAN-tilbudet gjennom – av alle ting – telefonkatalogen! Til sammenligning: 8% var blitt

henvist av lege. Og siden vi først er inne på tall: en spørreundersøkelse viste at 52% av de spurte opplevde abortpress fra barnefaren. Blant annet på denne bakgrunn legger AAN sterk vekt på – om mulig – å få barnefaren med i rådgivningsprosessen. Og også her viser det seg at det å våge å gå inn i utfordringene, kan føre til modning. Et annet skremmende tall: 26% av de spurte hevdet at foreldrene presset på abort.

Til hjelp for noen . . .

I jubileumsboken forteller også fire «AAN-brukere» sine historier. De har alle fire valgt å føde sine barn. Solskinns historier om ulykkelige gravide kvinner som er blitt lykkelige mødre? Langt fra. Her er mye gråvær, ruskevær og storm. Vi får del i både sjokket over graviditeten – «det var ikke planlagt» – krisene

Rett til religionsfrihet

Paven krever full religions- og samvittighetsfrihet for de katolske ukrainere i Sovjetunionen. De har betalt for sin trofasthet overfor Roma med martyrium, forfølgelse og nød og fortjener verdenskirkens solidaritet, understreker paven i et brev, offentliggjort i Roma den 19. april, til de ca. fem millioner katolske ukrainere. Brevet, som er pavens dokument nummer to i

anledning tusenårsfeiringen av Russlands kristning, har titelen «Magnum baptismi donum» – Dåpens store gave – og understreker de ukrainske katolikkers rett til å leve ut sin egen tradisjon. De har levet som undergrunnskirke siden de i 1946 ble tvangsintegrert i den ortodokse kirke og ble en del av Moskva-patriarkatet.

KNA

Vatikan-delegasjon til Sovjet

Paven har oppnevnt en delegasjon fra Vatikanet som i juni måned skal representere ham i forbindelse med tusenårs-jubileet for kristendommen i Russland. Tidligere har han gitt til kjenne at han ville ha likt selv å foreta et slikt besøk, men noen invitasjon fra Sovjetunionen er ikke kommet.

CATHOLIC HERALD

Kloke ord – om menneskeverd

underveis i svangerskapet og hverdagsslitasjen etterpå. Her er både uforstand og vekst, ufølsomhet og innsatsvilje, kort sagt levet liv som (sammen med et studiopplegg bak i jubileumsboken) bør finne veien inn i skolebiblioteker og undervisning.

En av de fire stilte opp på pressekonferansen da boken ble lansert: Kari, som vi kalte henne, hadde et smil som kom langt bortefra, men det var da der. «Stilte opp fordi jeg tenkte at det kanskje kunne være til hjelp for noen . . . neida, det går da, faktisk bedre etterhvert, og nå er'n begynt å småprate og allting . . .»

Og hun kunne bekrefte det mange foreldre med «store» barn vel har hatt en mistanke om: at skolens seksualundervisning ofte synes mer opptatt av drift og teknikk enn av moden omgang med kjærligheten og dens veier og konsekvenser.

Ingen nevnt, ingen glemt av bidragsyterne til boken og av drivkraftene bak AANs arbeid. Den gamle (mis)tanken om hvor vi ville vært uten ildsjelene blant oss, melder seg med full styrke under lesningen: Vi ville vært adskillig lavere nede på menneskelighetsskalaen.

Siste ord får boken selv – av gode grunner: «Det er ikke lett å stå alene i et samfunn preget av mangel på omsorg. Et rådgivningskontor kan ikke erstatte hele samfunnets støtte. Ikke minst må kristne menigheter se det som en oppgave å være en god ressurs, en kjærlighetens representant i et selvsentrert samfunn.»

UKJ

Det går ikke lang tid mellom hver gang St. Olav anbefaler sine lesere å fordype seg i stoff fra tidsskriftet Kirke og Kultur. Denne gang er det artikkelen «Ledelse og makt» vi vil anbefale. Det er redaktøren selv, Inge Lønning, som gir oss kloke «refleksjoner omkring lederskapets etikk», som undertittelen lyder. Stoff til ettertanke, slett ikke bare for folk i lederposisjon. Vi mener i alle fall at artikkelen har gjort oss litt klokere. Og vi velger å sitere fra artikkelens slutt-avsnitt: noen refleksjoner omkring begrepet menneskeverd.

Menneskeverdet er en kvalitet som etter sitt vesen er hel og udelbar. Derfor kan den ikke være større eller mindre fra menneske til menneske eller fra livsfase til livsfase i det enkelte menneskes livsløp. Det innebærer med nødvendighet at det ikke kan være en kvalitet som er knyttet til, avhengig av eller sammenfallende med noen form for målbar bruks- eller funksjonsverdi.

Hva sosial bruksverdi angår, finnes det ingenting annet enn ulikheter mennesker imellom, hvor en snur og vender seg i denne verden. Hva mer er: om en begrenser synsfeltet til det enkelte menneskes livsløp, finnes det heller ikke annet enn ulikheter og svingninger fra livsfase til livsfase. Var menneskeverdet en funksjon av den til enhver tid målbare bruksverdi i sosial sammenheng, ville vi for vesentlige deler av vårt livsløp

vedkommende være ille farne, alle som én.

Egentlig er dette så elementært at en nesten skammer seg over å måtte sette det på trykk. Ikke desto mindre er fortrenningsmekanismene så mange og sterke i vårt avanserte samfunn at det er nødvendig: ethvert menneskeliv starter i hjelpeløshet og slutter i hjelpeløshet. Er der ikke hender som tar vare på oss når vi kommer inn i denne verden og gir oss den nødvendige omsorg, blir det ingen livshistorie overhodet . . .

Mannen i sine beste år – ordklijer forteller ofte mer enn noe annet om de ikke bevisstgjorte verdiopfatninger som rir et samfunn! – er, når alt kommer til alt, identisk med det uanselige lille krek som melder sin ankomst i et skrik om hjelp, og den avfeldige olding som ikke lenger er i

Gatebarn — også i Norge

I Oslo lever noen barn på gaten, overlatt til seg selv og uten fast bopel. De har ikke noe hjem å gå til, eller de vil ikke gå dit. De sover der det faller seg, hos bekjente, finner en trappeoppgang, en container eller et fraflyttet hus uten vann og varme. Gaten er deres stue og oppholdsrom.

Det er vår plikt å hjelpe disse barna, skriver generalsekretæren i Kirkens Bymis-

sjon, Aage Müller-Nilssen, som kan fortelle at man nå vil starte en omsorgsstasjon i Oslo, der gatebarna kan få mat og anledning til å vaske seg og klerne sine.

«Vi starter med tre medarbeidere, som vil oppsøke barna, bli kjent med dem og skape den tillit som er nødvendig for videre arbeid. Vi regner med at det raskt blir nødvendig å gi overnattingstilbud og annen praktisk hjelp. Bystyret i Oslo

Kommune har bevilget to millioner til formålet på 88-budsjettet. Det gir grunnlag for å starte opp.»

Kirkens Bymisjon har lang erfaring i omsorgs- og behandlingsarbeid blant barn og unge med rus- og adferdsproblemer. Det sikrer et godt omsorgs- og behandlingsopplegg, sier Aage Müller-Nilssen, som oppfordrer venner av Kirkens Bymisjon til å støtte et viktig arbeid.

stand til å kommunisere med omverdenen på noen av de bølgelengder fornuften og sansene har kontroll over. I den utstrekning han har et menneskeverd, er det noe han nyter medbragt, en størrelse som er den samme hele veien, og som ikke på noe punkt underveis er tilgjengelig for måling eller demonstrasjon» . . .

Inge Lønning minner oss alle om — ledere eller ikke ledere — hvor viktig det er «å styrke forsvarsberedskapen mot den virkelighetsbetraktning som i praksis utradrer likeverdsprinsippet, og gjør det umulig noensinne å tre inn i den gode sirkel lederrolle — likeverd. Det kan for

eksempel skje ved daglig å innøve to meget enkle grunnsannheter:

1. Ingen av oss har noensinne vært, er eller kommer til å bli enestående eller uunnværlig i kraft av sine kunnskaper, sin fysiske eller psykiske kapasitet eller sin sosiale posisjon. Hva disse målbare størrelser angår, kan hver eneste en av oss erstattes, slik all erfaring fra alle menneskelige samfunn til alle tider bekrefter.

2. Ikke i kraft av det vi kan eller gjør, men i kraft av det vi er, er hvert eneste menneske unikt og uerstattelig.»

En hustavle for noen hver av oss?

Dersom vi kom ut i live, ville vi skrive — men uten hat

«En gang jeg fikk besøk, fikk noen hvisket til meg: De arbeider for dere i Europa! Da jeg kom tilbake til cellen, fikk jeg signalisert meldingen forsiktig til min venn på den andre siden av vegg. Virkningen var enorm for oss begge!»

I tretten år satt Mauricio Rosencof Silbermann fengslet. I en naken celle på 2 x 1 meter, uten dagslys, ventilasjon, toalett, noe å vaske seg i — og uten kontakt med omverdenen. I 1972 var han en av ni som ble tatt som gisler av Uruguays regjering for å holde en opprørsgruppe i ro. Enhver aktivitet fra deres side ville koste et av gislene livet.

Fangevokterne gjorde en «feil», forteller Mauricio. «I løpet av en tiårsperiode plasserte de stort sett meg og en medfange i celler ved siden av hverandre. Vi utviklet etterhvert et sinnrikt kommunikasjons-system. Ved forsiktig skraping og banking klarte vi å «snakke» og vi utvekslet livshistorier, tanker og følelser . . .»

Det Mauricio Rosencof har vært utsatt for, ligger utenfor vår fatteevne: «I en periode på mellom 17 og 20 dager plasserte de meg i et bittelite hønsehuis. Med hette og håndjern. Det var om sommeren. Jeg klarte ikke unngå å ha hodet opp i de glødende hete blikkplattene, jeg følte hvordan hjernen min nesten kokte . . .»

Mennesket må sannelig ha stor kraft for å kunne overleve slike psykiske og fysiske påkjenninger som han ble utsatt for.

«Min venn og jeg bestemte oss for noe svært viktig i fengslet,» forteller Mauricio. «Vi ble enige om at dersom vi kom ut derfra i live, skulle vi skrive et vitnesbyrd om alt vi hadde opplevd. Uten hat og uten bebreidelser. En sann tilgivelse.» sier han — rolig.

Vår kjære

SØSTER

JOHANNA ABENDROTH

dode i Oslo den 17.05.88

i en alder av 78 år

og etter 46 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster til

de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

*Ett lengter jeg etter, det ber jeg om:
Alltid å bo i Herrens hus,
å skue Herrens herlighet,
tre inn i hans hellige tempel.*

Salme 27 (26)

Kateketweekend på Mariaholm

Vi minner allerede nå om weekend på Mariaholm for kateketer, religionslærere og andre interesserte den 27.-28. august. Hovedinnleder er sogneprest Rolf Rollesen. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Det Kateketiske Senter, tlf. (02) 20 72 48, kontortid 9.30 – 14.00.

20

Når vi blir gamle – og det blir vi jo alle!

– Jeg har ført en lang og forgyeves kamp mot det idiotiske uttrykket «eldre», sa rektor *Stephan Tschudi* i Middagsstunden i radio nylig. – Bakom dette at man ikke tør si ordet gammel, ligger det en slags forakt for det å være gammel. Jeg er gammel, fastslår han, og jeg skryter uhemmet av at jeg er åtti år. – Noe godt og noe nytt finnes i alle aldersfaser. Enn om vi pusset ordet gammel blankt igjen? foreslår *Stephan Tschudi*.

På vegne av dagens 60-åringer har *Jo Ørjasæter* i *Nationen* noen selvironiske betraktninger: «Det er blitt mye jeg ikke forstår meg på. Bankautomater, for eksempel, hvor du skal stikke et plastkort inn, og etter å ha foretatt de riktige besvergelses skal få penger ut. Likedan på bensinstasjonen.

Kafeteriaer er skremmende, for systemene varierer. Noen sier at det er bare å ta et brett og skli det langs disken, så er det alltid noen ved enden som sørger for at du ikke slipper unna uten å betale for det du har fått på brettet. Men det har aldri lyktes meg å sette kaffekoppen så riktig under tuten i automaten at ikke mesteparten sildrer utenfor. Automater er ikke enkle, de er ikke til å snakke til...

Ingenting er som da vi var unge og toget stanset 20 minutter på Hamar så vi kunne gå på jernbanerestauranten og få en breddfull tallerken lapskaus med nesten bare kjøtt i, og to små pakker Ideal flatbrød til.

Jeg lurar på om ikke dette sam-

funnet forandrer seg så raskt at det ikke er plass til de skikkelige voksnes erfaringer lenger. Et slikt samfunn trenger kanskje bare de unges åpenhet for stadig nye måter å gjøre ting på. Utenforfølelsen og mismotets resignasjon ligger nær.

Men inntil videre er vi her, vi eldre også. Og hvis vi ikke gir oss over til gammelmanns-arrigheten, kan jeg ikke forstå annet at det nettopp i et samfunn som løper så fort at det ustanselig løper vekk fra seg selv, må være bruk for de menneskelige erfaringene vi har ervervet gjennom årene.

Underfundige betraktninger fant vi også i «Folkeveit» som bl.a. minner om at «kollektivtrafikkens og de lange spaserturers forkjempere i mange år har utkjempet en iherdig men forgyeves kamp mot massebilismen. De har hatt gode argumenter

på sin side. Det faktum at trafikku-lykkene er blitt en moderne epidemi som hvert år etterlater seg tusenvis av lemlestedede og skadede, har gitt moralsk tyngde bak argumentene. Forsvaret for de myke trafikanter har vært en verdig sak...

Men er nå egentlig de myke trafikanter så myke når det kommer til stykke? For en tid siden uttalte en av våre folkevalgte at det ikke er råkjørerne, men i første rekke (uthevet av oss) rågjengerne, særlig de eldre, som er problemet i Oslo-trafikken.»

Og «Folkeveit» konkluderer: «Det er forskrekkelig at eldre mennesker ikke kan holde seg innendørs når skikkelige folk er ute og kjører bil... Vi foreslår at kommunen innfører portforbud for eldre – og mindreårige – fra kl. 7 til 17.»

Forøvrig har tidligere stadsfysikus i Oslo, *Fredrik Melbye*, foretatt sin egen lille undersøkelse om visse aspekter ved «de eldre» og trafikken i hovedstaden. Melbye er selv pensjonist; om han også er rågjenger,

Valfart til Stiklestad

Også i år blir det Olsok-valfart til Stiklestad den søndagen som er nærmest selve Olavsdagen, i år er det søndag 31/7. Det blir messe i kapellet kl. 11, prosesjon til kapellet en halv time tidligere, og vesper og aftensmat i St. Torfinn menighet, Levanger kl. 17. Alle katolikker som måtte befinne seg i Trøndelag på det tidspunkt, er mer enn velkomne til arrangementet.

Olsokkomitéen

CARITAS NORGE

DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

vites ikke, men derimot hender det at han setter seg bak rattet. Og bak rattet har han gjort visse trafikkso- siologiske observasjoner som ble gjengitt i Aftenposten for en tid siden.

De går kort og godt ut på at når pensjonist Melbye stiller som «mann med hatt» bak rattet, er det påfal- lende større utålmodighet og aggres- sivititet – i form av snusing på fende- ren, forbikjøring og tut-tut! – å spore hos medbilistene enn når hat- ten ligger hjemme på hyllen. Det hører med til undersøkelsen at pen- sjonist Melbye holder samme fart – med og uten hatt! Vi overlater til leserne å tolke disse forskningsresul- tatene.

Forøvrig lurer vi på om vår tidli- gere stadsfysikus tenker på å inklu- dere flere variabler i sin undersøkelse – hvis han altså ikke allerede skulle ha gjort det – som f.eks. «mann med hatt bak ratt» i henholdsvis en BMW, av mest sveisne sort, og en Porsche. Montro om hans *hat trick* da ville gi samme resultat?

Tilslutt: En splitterny definisjon av ordet ressurs, foreslått i Aftenpo- sten av – ja nettopp – tidligere stadsfysikus i Oslo, Fredrik Melbye: «I neste utgave av riksmålsordboka kan ressurs defineres som yngre menneskers betegnelse på eldres overskudd av tid til å påta seg det arbeid som de yngre selv ikke har lyst til å utføre.»

Olav den helliges dåpskirke gjenfunnet

Om kort tid åpnes de arkeologiske, utgravningene av Olav den Helliges dåpskirke for publikum. Det dreier seg om den eldste kirken i nordves- tre Gallia, Saint-Victrice-kirken i Rouen i Normandie. Den ble innviet av biskop Victrice i året 396, eller året før. På 1700-tallet oppdaget man en pretekst han hadde skre- vet i anledning mottakelsen av re- likvier av helgenene Johannes og Andreas. Her skriver han at han hadde båret stein til kirken på egne skuldre. Biskop Victrice var den åt- tende biskop av Rouen, og han var en nær venn av biskop Martin av Tours, Frankrikes nasjonalhelgen.

Arkeologene har trodd at restene av Normandies første katedral lå under dagens katedral, men Saint-Victrice-kirken har ligget flere 10- meter unna dagens domkirke, som ble bygget i romansk stil, og innviet i 1063 i nærvær av Vilhelm Erobreren. På denne ble så dagens gotiske dom- kirke bygget. Den gamle kirken ble altså ikke nedbygd da, men har fått sin endelikt senere. Man spør seg om kirken er blitt endret mellom det 4. og det 8. århundre, da det er tydelig at den er blitt bygd større under Karl den Store. Da var kirken 15 meter bred og 85 meter lang.

Claude Libert skrev om dette for noen måneder siden i «Le Figaro». For nordmenn er det interessant å legge merke til hvilke begivenheter i kirkens liv han tar frem: Han nevner at kirken ble satt i brann i 843, under et av de første vikingraidene. Her ble

Gange-Rolv døpt i 911, og Olav den Hellige, Norges konge og skytshel- gen, ble døpt her i 1014. Her ble den første Ruda-jarl, Gange-Rolv, stedt til hvile. Det ble også hans sønn, Vilhelm Langsverd.

Det er den unge arkeologen Jac- ques Le Maho, professor ved univer- sitetet i Rouen, som har ledet arbei- det. Han grov på en skoletomt etter restene av et kloster fra 1100-tallet, og fant Normandies første katedral! Den ble funnet i mars 1987. Arkeo- logene har forventninger om nye store funn der hvor en nå graver tunnel- ene til metroen i Rouen. Historiein- teresserte i Norge har uten tvil inte- ressante besøk i Rouen å se frem til!

Dordi Glerum Skuggevik

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider
Produksjon

VERKSTED: **Salg** UTSALG:
Brannvaktvn. 5 Grefsenvn. 105
Tlf. 15 34 82

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 — SERVICE (02) 66 58 60 — 66 58 61

22 Liturgisk kalender

JUNI

11. Barnabas, apostel.
Ap. gj. 11, 21b–26. 13, 1–3.
Mt. 10, 7–13.
12. 11. alm. søndag.
Esra 17, 22–24.
2. Kor. 5, 6–10.
Mk. 4, 26–34.
13. Antonius av Padua, prest og kirkelærer.
1. Kong. 21, 1–16.
Mt. 5, 38–42.
14. Ferial. 1 Kong. 21, 17–29.
Mt. 5, 43–48.
15. Ferial. 2. Kong. 2, 1.6–14.
Mt. 6, 1–6. 16–18.
16. Ferial. Sir. 48, 1–14.
Mt. 6, 7–15.
17. Ferial. 2. Kong. 11, 1–4. 9–18.
Mt. 6, 19–23.
18. Marias lørdagsmesse.
2. Krøn. 24, 17–25.
Mt. 6, 24–34.
19. 12. alm. søndag.
Job. 38, 1.8–11.
2. Kor. 5, 14–17.
Mk. 4, 35–41.
20. Ferial. 2 Kong. 17, 5–8. 13–15a. 18.
Mt. 7, 1–5.
21. Aloysius Gonzaga, ordensbror.
2. Kong. 19, 9b–11. 14–21. 31–36.
Mt. 7, 6. 12–14.
22. Paulinus av Nola, biskop, el. John Fischer, biskop, og Thomas More, martyrer.
2. Kong. 22, 8–13. 23, 1–3.
Mt. 7, 21–29.
23. Vigilie til Johannes Døperens fødsel.
Jer. 4, 1–10. 1. Pet. 1, 8–12.
Lk. 1, 5–17.
24. Johannes Døperens fødsel.
Jes. 49, 1–6. Ap. gj. 13, 22–26.
Lk. 1, 57–66. 80.

25. Marias lørdagsmesse.
Lam. 2, 2. 10–14. 18–19.
Mt. 8, 5–17.
26. 13. alm. søndag.
Visd. 1, 13–15. 2, 23–24.
2. Kor. 8, 7. 9. 13–15.
Mk. 5, 21–43.
27. Ferial el. Kyrillos av Alexandria, Biskop og kirkelærer.
Am. 2, 6–10. 13–16.
Mt. 8, 18–22.
28. Ireneus, biskop og martyr.
Am. 3, 1–8. 4, 11–12.
Mt. 8, 23–27.
29. Petrus og Paulus, apostler.
Ap. gj. 3, 1–10.
Gal. 1, 11–20.
Joh. 21, 15–19.
30. Kirkens første martyrer i Roma.
Am. 7, 10–17.
Mt. 9, 1–8.

JULI

1. Ferial. Am. 8, 4–6. 9–12.
Mt. 9, 9–13.
2. Jomfru Marias lørdagsmesse.
Am. 9, 11–15. Mt. 9, 14–17.
3. 14. alm. søndag.
Esek. 2, 2–5. 2. Kor. 12, 7–10.
Mk. 6, 1–6.
4. Ferial el. Elisabeth av Portugal.
Os. 2, 16. 17b–18. 21–22.
Mt. 9, 18–26.
5. Ferial el. Anton Maria Zaccaria, prest.
Os. 8, 4–7. 11–13.
Mt. 9, 32–38.
6. Ferial el. Maria Goretti, jomfru og martyr.
Os. 10, 1–3. 7–8.
Mt. 10, 1–7.

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S. JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER
Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

Neste nummer utgis 5. juli. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Årsabonnement (Norge): kr. 180,-.

Øvrige europeiske land: kr. 215,-.

Andre verdensdeler: kr. 230,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

BLIR DET TIDLIG FERIE I ÅR?

Sørg for at beholdningen av bøker, plater og kassetter er i orden.

Vi har noen forslag:

K. Hafstad: **Oss gamle imellom** — en bok for «unge» gamle, ib. kr. 169,-.

Aa. Hauken: **Keiser, stattholder og galileer**, hf. kr. 168,-.

«How to survive being married to a Catholic», hf. kr. 53,-.

L. R. Langslet: **Mennesker og milepæler**, ib. kr. 198,-.

K. A. Pollestad: **Skål for Norge**, ib. kr. 148,-.

S. Undset: **Caterina av Siena**, ib. kr. 139,-.

L. Walesa: **En vei av håp**, ib. kr. 248,-.

Og mange, mange flere, også på engelsk og tysk.

Godt utvalg i plater og kassetter med kirkemusikk og gregoriansk sang.

VI SENDE OVER HELE LANDET

Mand. — fred.

9.30 — 16.30

Torsd. 9.30 — 17.30

Lörd. 9.30 — 13.30

Tlf. (02) 20 72 48

OBS! SOMMERTID OBS!

16/6 — 17/8

9.30 — 16.00

Lörd. 9.30 — 13.30

Ved **St. Franciskus 3-delte, katolske barneskole** i Arendal blir det fra 1. august 1988 ledig en oppsigelig normalpost for lærer.

Posten er tillagt kroppsøving og svømming (gutter), musikk, sløydpreget forming og vanlige fag.

For stillingen gjelder lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende regulativ, lov og instruks.

Pliktige innskudd i pensjonskassen.

Søknad med kopier av vitnemål og attester, samt bekreftelse på godkjent tjenestetid og helseattest av ny dato sendes

Styret for St. Franciskus skole, Kirkebk. 10, 4800 Arendal, innen 3 uker fra kunngjøringsdato i Norsk Lysingsblad.

KATOLSK PEDAGOGIKKLAGS SOMMERSEMINAR 1988

MIGRASJONSPEDAGOGIKK

Ansvarshavende

Tove Margrit Berget, Ringstabekkv. 15, 1342 Jar, tlf. (02) 53 19 33, Karl Biehl, Nordstrandvn. 71 H, 1164 Oslo 11, tlf. (02) 29 28 94, Eva E. Knudtzon, Bjørnvn. 33, 0387 Oslo 3, tlf. (02) 14 69 13.

Sted

Peder Balke-senteret, Kapp, Østre Toten.

Tid

Ankomst: Mandag 1. august innen kl. 18.00.

Avreise: Lørdag 6. august om formiddagen.

Transport og praktiske opplysninger kommer vi nærmere inn på ved påmelding.

Pris

Seminarer støttes av Kirke- og undervisningsdepartementet ved Statens lærarkurs. Vi regner derfor med at hele seminaret, inklusive kursavgiften, vil komme på godt under kr. 1.000,-. Rabatt for evt. barn. Der finnes et lite reiseutjevningfond.

Foreløpig kursplan

Som katolikker i Norge i dag blir vi i stor grad berørt av «migrasjons-fenomen» i våre menigheter. Som pedagoger stilles vi overfor utfordringer vi i liten grad er skolert til å møte. Seminaret har som målsetting å bidra til å øke vår forståelse, bevisstgjøre våre holdninger og forhåpentlig gi oss noen arbeidsredskaper i vårt møte med innvandrerne. Seminaret er åpent for alle interesserte.

Programmet er fortsatt i støpeskjeen, men vi regner med å få 2–3 forelesere som på hver sine felt kan gi oss stoff å arbeide med. I tillegg ser vi fram til å dele erfaringer med hverandre. Torsdagen reserverer vi til en utflukt til Hamar, der vi besøker Utvandrer-museet og konsentrerer oss om norsk migrasjon. Og sentralt i seminaret blir den daglige messen og muligheten for tidebønn og meditasjon i kapellet.

Påmelding

til en av de ovennevnte innen 15. juni 1988.

Blikk på tiden

«No livnar det i lundar . . .»

Forsommer. På noen få bråvarme dager «lauvast det i lid»; trær og busker springer ut i all sin lysegrønne prakt. Solen skinner, og vi smiler til hverandre. «Den heile skapning stundar no fram til sumars tid . . .»

Som et brutalt antikklimaks kommer meldingen om flyhavariet ved Torghatten. 36 menneskeliv er gått tapt, mange familier har mistet sine. Hele landet samler seg om de pårørende i deres sorg. Under minnegudstjenesten som blir overført i Fjernsynet, sitter vi med en klump i halsen. Vi forstår så usigelig godt vår statsminister som kjemper med å holde gråten tilbake, og vi føler med henne som står der og skal uttrykke det vi alle tenker på.

Kort tid etter får vi budskapet om venner som har mistet sitt yngste barn. Drept under lek en solvarm søndag. Vi er som forstenet, vet ikke hva vi skal si, hvordan vi skal trøste. Ord blir fattige, sier vi ofte. Nå finner vi ikke ord i det hele tatt. Det som er

hendt er bare ufattelig. Et barn skal ikke dø.

Men også her opplever vi hvordan mennesker blir med-mennesker. Venner slår ring. Kjente og ukjente føler med familien som så plutselig er rammet. «Det er som å ha en sterk søyle i ryggen» sier faren. Og de ord han skrev om sin seksåring i avisen, beveger oss alle dypt. Han er «ute av tiden», men hos en Gud som så ganske sikkert vil la seg klemme av to sterke små armer som så generøst delte ut sine kjærtegn her på jorden.

Sorgarbeid og sorgtjeneste er begreper av forholdsvis ny dato, men vi støter stadig bort i dette i forbindelse med ulykker som disse. De pårørende må hjelpes til å få satt ord på sorgen, til å gråte ut, og hjelp til å leve videre. Psykologer og andre med spesialutdannelse «kan» dette, og det er godt.

Også kirkens folk står sentralt i dette omsorgsarbeidet; ofte er det de som skal formidle et tragisk budskap når ulykken har skjedd. Men heller ikke kirken har noe svar på de utallige «hvorfor» man stiller seg. Lidelse og død er og blir meningsløst. Det er et mysterium, og mysterier har man ikke svar på. Det kirken kan si, er at ikke alt er slutt ved en kiste. Selv ikke en liten barnekiste som bæres ut av Mamma og Pappa og storebrødrene. Det skal det styrke til, og mon tro om ikke vi alle som satt tilbake i benkeradene, var med dere og hjalp dere.

Noen mennesker foretrekker å være alene med sin sorg, og det må man selvsagt respektere selv om det er

mennesker det er synd på. Nettopp fordi man ikke gir andre anledning til å vise det beste av seg selv.

Sant vennskap kommer tydeligst til uttrykk når motgangen rammer en. Det er vel en erfaring de fleste av oss har gjort.

I et samfunn som blir mer og mer teknisk avansert, og hvor stadig mer av vår kommunikasjon foregår gjennom tekniske hjelpemidler, er det desto viktigere å kunne vise hverandre at vi er en del av hverandres liv når vi har anledning til det. Det behøver ikke nødvendigvis være så drastisk som at et barn dør eller mennesker omkommer ved flyulykker, det er alltid noen som trenger oss som medmenneske. På samme måte som vi har en sorgtjeneste, skulle jeg ønske vi hadde en omsorgstjeneste som rett og slett går ut på å være noe for hverandre.

Det hender ikke så sjelden at det først blir satt opp trafikklys eller sperring etter at det har skjedd en ulykke. På samme måte må det ofte skje noe alvorlig før vi får vist hverandre at du betyr noe for meg.

Kjære lille seksåring som så altfor tidlig ble revet bort fra alle dem som var glad i deg. Du fikk så mange av oss til å tenke litt mer over liv og død denne solrike forsommerdagen du under et vell av blomster ble fulgt til gravlunden. Vi som får lov til å tro på det «liv som av daude gror», vet at du har det godt, trass i at savnet av deg er stort og vondt.

Måtte du hvile i fred.

Mater Olava